

عنوان: ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی پروژه خط سفید

کارفرما: شهرداری منطقه ۱۱ تهران

سال اجرا: ۱۳۹۵

مجری: مروارید طباطبایی قمی (tabatabaee958@gmail.com)

مقدمه

کلان شهرها، سکونت گاه‌های منحصر به فردی هستند، که با توجه به حجم وسیعی از جمعیت که در خود جای داده‌اند، با مسائل و مشکلات خاصی مواجه هستند. پیدا کردن راه حل برای این مشکلات، جز از طریق شناسایی عوامل پیدایش این چالش‌ها امکان پذیر نیست.

اگرچه انسان‌ها از نگاه جغرافیای زیستی و محیط فرهنگی در شرایط متفاوت به سر می‌برند، اما در بسیاری از نیازها دارای وجوه مشترک بسیار هستند. توجه به این نیازهای مشترک ما را در جهت چگونگی توسعه پایدار محیط‌های مسکونی و محله‌ای در فرهنگ‌ها و اقلیم‌های متفاوت هدایت می‌کند. توجه برنامه‌ریزان و طراحان شهری به نقش نیازهای انسانی در توسعه زندگی جمعی و مصادیق مختلف آن، آنان را قادر می‌سازد تا در جهت توسعه پایدار کالبدی، فرهنگی، زیست محیطی، اقتصادی و سیاسی الگوهای مناسب را ارائه نمایند (مطلبی، ۱۳۸۶: ۷۵). با گسترش زندگی شهری و افزایش جمعیت، شیوه مدیریت شهری هم تغییراتی اساسی یافته است. امروزه الگوی نوین مدیریت، آرمان‌گرایی و تعهد را پرورش می‌دهد. بارسیدن به سطح عمیق‌تری از آگاهی، ادراکات و نگرش‌های مدیران جریانی طبیعی و خودجوش از رفتار و عملکرد ایجاد می‌کند که به شکوفایی تخصص منتهی می‌گردد (ازگلی، ۱۳۸۸: ۱۶). بنابراین از این چشم انداز، رسیدگی به اهداف و وظایف مدیریت شهری با طی گام‌های متوالی و کوچک میسر می‌شود. در این راستا، اجرای طرح خط سفید را می‌توان یکی از اقداماتی دانست که توسعه‌ی پایدار را امری دست یافتنی تر می‌نماید. در واقع اجرای طرح خط سفید و توجه کردن به آن باعث می‌شود تغییرات زیادی در رفتار و سبک زندگی شهروندان تهرانی ایجاد شود. طرح خط سفید هم بر سلامت و هم بر امنیت شهروندان و همچنین بر کیفیت زندگی آنان موثر است. هر پروژه‌ای متناسب با ابعاد متفاوت طرح و نیز محیطی که در آن اجرا می‌شود، آثار و پیامدهای گوناگونی را بر جا می‌گذارد. همچنین ممکن است این تاثیرات آشکار یا پنهان باشند. گاه به نظر می‌رسد، پیامدهای اجتماعی و فرهنگی اقدامات مداخله‌ای اختلال در نظام

زندگی شهری ایجاد می‌کند در این صورت موجب می‌شود هزینه‌های سنگینی به بدنه شهری و مدیریت شهری تحمیل شود. از این رو، اتاف (ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی) حاضر به شناخت پیامدهای ناشی از اقدام مداخله‌ای پروژه خط سفید می‌پردازد. نکته‌ی مهم ضرورت انجام اتاف این اقدام مداخله‌ای، شناخت پیامدهای منفی و ناخواسته و پیامدهای مثبت پروژه است، چراکه عدم شناخت پیامدهای منفی در طول زمان منجر به بروز پیامدهای ناگوار بر زندگی اجتماعی شهروندان گردیده است که این پیامدها ممکن است نه تنها با اهداف توسعه‌ی پایدار منافات داشته باشد بلکه توانایی مدیریت پیامدها را کاسته و مدیریت شهری را ناچار به صرف هزینه‌های بالا در طولانی مدت برای میزان اثرات منفی پروژها نماید.

از این رو، برای کاهش هزینه‌ها و موازی‌کاری‌ها و کسب حداکثری موفقیت پروژه‌ها ضرورت اتاف و مطالعاتی از این گروه ضروری می‌باشد. تا موجبات عملکرد بهتر مدیریت شهری را فراهم آورد از سوی دیگر هرمنطقه دارای بافت و بستر اجتماعی خاص خود است از این رو لازم است که برای هرمنطقه به صورت جداگانه و با توجه به ویژگی‌های خاص فرهنگی و اجتماعی خود اتاف صورت گیرد.

پژوهش حاضر، ضمن بررسی پروژه‌ی خط سفید در منطقه‌ی ۱۱ شهرداری تهران، اثرات اجتماعی و فرهنگی این پروژه را بر اجتماع شهری این منطقه و یا ذی‌نفعان متاثر از آن پروژه مورد بررسی قرار داده و در نهایت سناریوهای پیش‌روی این پروژه را به رشته تحریر درآورده است.

۱- معرفی پروژه مورد مطالعه

پروژه خط سفید در منطقه ۱۱ شهرداری تهران با مساحت ۱۲,۶ کیلومتر مربع در شریان‌های درجه ۱ و ۲ و جمع، پخش‌کننده اجرا شده است. اقدامات اساسی ذیل، وظایف مدیریت فنی و زیرساختی برای نیل به اجرایی شدن پروژه خط سفید می‌باشد.

- رفع تمامی نواقص و اشکالات خط‌کشی‌ها و تجهیزات ترافیکی و وسایل حمل و نقل عمومی .
- اصلاح هندسی معابر و گاردریل‌ها.
- اصلاح وضعیت و تکمیل تابلوهای راهنمایی و رانندگی و هدایت مسیر.
- گسترش سیستم‌های هوشمند سنجش سرعت و ثبت سرعت غیرمجاز.
- القاء حس دیده‌شدن به شهروندان در تمامی حالات ترافیکی با استفاده از تجهیزات و امکانات هوشمند.
- نظم بخشی به زمان‌بندی و سرفاصله وسایل حمل و نقل عمومی (اتوبوس و مترو).
- جلوگیری از اشغال یک خط عبوری در معابر، توسط خودروها به صورت پارک حاشیه‌ای.
- جلوگیری از اختلاط مدهای مختلف حمل و نقلی و تجمعات نامناسب خودروهای حمل و نقل عمومی در معابر .

• جلوگیری از تردد خودروهای کثیف، تصادفی و از رده خارج و حمل بارهای غیرمتعارف با وسایل حمل و نقل نامناسب.

• جایگزینی موتورسیکلت برقی به جای موتورسیکلت‌های بنزینی.

مناسب سازی پیاده‌راه‌ها و پیاده‌روها برای تردد آسان و امن عابران پیاده (شرکت مطالعات جامع حمل و نقل و ترافیک تهران، ۱۳۹۳: ۴۶).

۲- روش

روش مورد استفاده، در این پژوهش از نظر مسیر، توصیفی بوده و از نظر هدف کاربردی می‌باشد. روش مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات نیز، میدانی و اسنادی بوده است. البته باید اشاره کرد که پژوهش حاضر جزء پژوهش‌های ارزیابی مطرح می‌شود.

تحقیق ارزیابی^۱ با عنوان تحقیق ارزشیابی و گاه حساب‌رسی اجتماعی نیز می‌آید. تحقیق ارزیابی در پی برآورد پیامدهای اجتماعی برنامه‌ها و اقدامات جاری است (میلر به نقل از برغم‌دی، ۱۳۹۲).

از آنجا که شناخت ویژگی‌های ساختاری و وجوه فرایندی و نیز شناخت روابط در سطوح خرد و کلان با استفاده از رویکرد ترکیبی به صورت جامع‌تری امکان‌پذیر است، از این رو در مطالعه حاضر از رویکرد ترکیبی^۲ استفاده شده است. در بخش اسنادی، مدارک و اطلاعات موجود در خصوص مکان مورد مطالعه و پروژه مورد نظر گردآوری شد و در بخش میدانی نیز وضع موجود در قالب مصاحبه‌های اکتشافی، مشاهده و بررسی کاربری‌های عمده، شناسایی گروه‌های مردمی و در نهایت با گردآوری پرسش‌نامه‌های مورد نظر ختم گردید. در واقع در جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل آنها هم از رویکرد کمی و هم از رویکرد کیفی استفاده شد. در روش میدانی جامعه نمونه به چند بخش تقسیم شد: در بخش نخست در بخش میدانی، از روش نمونه‌گیری تصادفی متناسب با حجم استفاده و از بین ساکنان منطقه‌ی ۱۱ شهرداری تهران با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه‌ی کوکران با سطح دقت ۲۱۰ نفر، در این نمونه‌ها از بین عابران، رانندگان عبوری، کسبه‌ی فعال و مسافران در منطقه ۱۱ و نیز نهادها و سازمان‌های مستقر در محدوده‌ی منطقه ۱۱ شهرداری تهران انتخاب شد. همچنین در بخش بعد با استفاده از ابزار مصاحبه به گردآوری اطلاعات پرداخته شد و مصاحبه بانمونه‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در بخش سوم، مدیران محلی و نخبگان حوزه مربوطه و نهادهای ذی‌نفع به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شد. همچنین در مرحله بعد، مشاهده‌گر تیم اتاف در مکان‌هایی خاص (برای نمونه سرچهارراه یا خط‌کشی نزدیک

1. Evaluation Research

2 mixed method

مدارس) حضور یافت و رفتار افراد را در محیط رصد نمود. همچنین مصاحبه‌هایی با کودکان به همراه والدینشان تا اشباع نظری انجام شد.

۳- مهم‌ترین پیامدهای اجتماعی و فرهنگی پروژه

در این قسمت اهمیت هریک از پیامدهای پروژه و ویژگی‌های آنان در قالب جدول بیان شده است. پیامدهای پروژه به تعدادی از کارشناسان گروه اتاف داده شد تا میزان احتمال وقوع و نیز اهمیت هر کدام از پیامدها بر اساس طیف لیکرت بین ۰ تا ۶ (کم‌ترین تا بیشترین) امتیاز می‌گیرد.

جدول شماره ۱ پیامدهای اجرایی پروژه خط سفید بر حسب احتمال وقوع و گستره و اهمیت

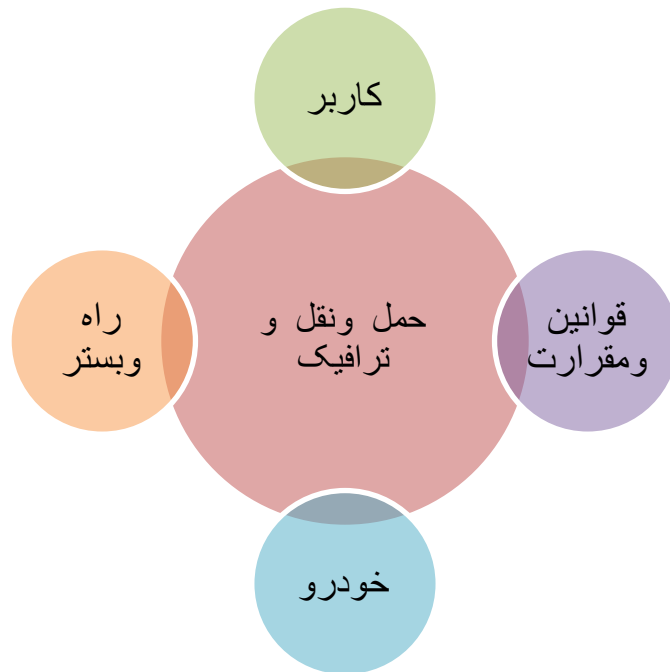
ردیف	تأثیرات	زمان	نوع	گستره‌ی‌بایر	احتمال وقوع	اهمیت از نظر کارشناسان	ترتیب اولویت
۱	وضعیت ترافیک	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۶	۵	۱
۲	عملکرد ناوگان حمل و نقل عمومی	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۶	۶	۱
۳	نظم شهری	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۳	۵	۲
۴	میزان تصادفات	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۵	۵	۳
۵	وضعیت تردد عابرین و سکنه	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۵	۵	۱
۶	فرهنگ ترافیک	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۴	۴	۲
۷	الودگی هوا و محیط	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۲	۲	۳
۸	قانون شکنی	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۳	۴	۳
۹	استرس محیطی	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۳	۴	۳
۱۰	قانون‌گریزی	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۳	۴	۴
۱۱	تغییر رفتار شهروندان در حوزه حقوق شهروندی	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۴	۳	۳
۱۲	ایمنی تردد	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۳	۲	۲
۱۳	نظم در تردد عابران و رانندگان و راکبان	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۲	۱	۱
۱۴	میزان تنش بین عابران و رانندگان و پلیس	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۲	۳	۳
۱۵	هزینه سوخت	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۵	۵	۶
۱۶	(هزینه‌های انسانی) جرح و فوت	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۲	۲	۱
۱۷	انضباط اجتماعی	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۲	۱	۲
۱۸	رضایت شهروندی	بعد از اجرا	مثبت	منطقه‌ای	۲	۱	۲
۱۹	کیفیت زندگی در منطقه ۱۱	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۳	۱	۱
۲۰	شاخص‌های توسعه پایدار در منطقه ۱۱	بعد از اجرا	مثبت	فرمانطقه‌ای	۳	۱	۱

۴- چالش‌های پیش رو پروژه خط سفید

دراکثر اقدامات مداخله‌ای همیشه در آینده طرح احتمال واکنش چندگروه در مقابل آن وجود دارد. در این طرح هم گروه‌های هدفی که اطلاع از کیفیت طرح ندارند، ممکن است در مقابل طرح دست به مقاومت منفی بزنند. نظر به اینکه، طرح سفید برای رفع مشکلات ترافیکی، ایجاد ایمنی بیشتر و نظم شهری به موردا اجرا درآمده است. انتظار می‌رود، که شهروندان از این طرح استقبال کامل کنند. همان‌طور که نتایج پیمایش و مصاحبه‌ها نشان داد ۱۰۰ درصد پاسخگویان موافق اجرای طرح هستند. اما نکته اساسی این است که در حدود نیمی از (۴۸,۶ درصد) پاسخگویان معتقد بودند، موفقیت اجرای طرح در حد متوسط است. همچنین بخشی از پاسخگویان از اجرای طرح آگاهی نداشتند از این رو قابل پیش بینی است که برخی از شهروندان که اطلاعات و آگاهی کافی از کم و کیف طرح و ضرورت اجرای آن ندارند در مقابل اجرای طرح مقاومت کنند. اما با توجه به گستره و سطح و دامنه تاثیرات، اعتراضات این چنینی چندان تاثیری بر اجرای طرح نخواهد داشت.

۵- راهکارهای مدیریتی

با در نظر گرفتن مجموع مشکلات، مسائل و ملاحظات محله، منطقه و گروه‌های مختلف که مورد مصاحبه و پیمایش قرار گرفتند و نیز با توجه به نظرات مدیران شهری، گروه اتاف برای کاهش اثرات منفی به ارائه راه کارهای اجرایی پرداخته است. از آنجایی که حوزه حمل و نقل ترافیک از ۴ عنصر برجسته تشکیل شده است؛ ۱- کاربرانسانی ۲- راه و بستر ۳- خودرو ۴- قوانین و مقررات. ابتدا این عناصر بررسی می‌گردند و سپس راه کارهای اجرایی نیز در همین قالبها مطرح می‌شوند.

شکل شماره ۱

کاربران انسانی: مهم‌ترین عنصر تشکیل‌دهنده حوزه حمل و نقل کاربر انسانی است. کاربران بالاترین سهم را در این حوزه دارند. نقش آموزش و فرهنگ‌سازی در این مورد بسیار اهمیت دارد. افراد باد قبل از استفاده از یک وسیله، طرز استفاده بهینه از آن را بدانند. این آموزش‌ها باید از سن کم شروع شود تا نهادینه گردد. بسیاری از کاربران که در سطح شهر به صورت عابر راننده و یا راکب تردد می‌کنند بسیاری از مفاهیم پایه عبور و مرور را نمی‌دانند. این نقص آن قدر فاحش است که در انتظار کوتاه پشت چراغ قرمز و جاهای مشابه به وضوح هرروزه نمایان می‌گردد. آموزش و فرهنگ‌سازی در حوزه کاربران بودجه و زمان لازم می‌طلبد و با گذشت زمانی نسبتاً طولانی نتیجه گرفته می‌شود. در این آموزش‌ها نقش تمام متولین فرهنگ‌سازی مثل شهرداری، صدا و سیما، آموزش و پرورش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سایرین بسیار پررنگ است برای تغییر رفتار افراد جامعه در هر زمینه‌ای ابتدا باید تغییر نگرش صورت گیرد و سپس تغییر رفتار ایجاد می‌شود. همان‌طور که، محور اصلی جامعه سالم و رسیدن به توسعه پایدار وجود انسان سالم است. این انسان سالم نیاز به برنامه‌ریزی به منظور تامین نیازهایش می‌باشد. طی بررسی‌های صورت گرفته در منطقه و با توجه به داده‌های بدست آمده از مشاهده‌ها، مصاحبه‌ها و پیمایش در منطقه، شهروندان منطقه ۱۱ بیشتر از طریق بصری از طرح خط سفید آگاه شده‌بود. از این رو،

تاکید بر نوع تبلیغات بصری و نیز آموزشهای نمایشی و سرگرم کننده نتیجه مفیدی در زمینه فرهنگ سازی خواهد داشت.

بدون بستر مناسب برای تردد، سخن از ایمنی بی فایده است. در بیشتر موارد زیرساختها مناسب نیستند. کیفیت آسفالتها مناسب نیست. علائم افقی خیابان بعد از گذشت زمان اندکی کم رنگ یا محو می شوند. تابلوها به طور کامل قابل رویت نیستند. تا زمانیکه بستر و زیرساخت ترافیکی کاملا استاندارد نباشد نمی توان از کاربران توقع رفتار ترافیکی مناسب را داشت و برای عدم اجرای قوانین آنها را مواخذه نمود. بسیاری از پارک خودروها به صورت دوبله و حتی سوبله به دلیل نبود پارکینگ و عدم دسترسی به جایگاه مناسب پارک است. کاربر برای رفع نیازهای روزانه مجبور به ترک خودروی خود در هر جایی می شود. البته ناگفته نماند که شهرداری به عنوان متولی ایجاد و مرمت بستر ترافیکی همواره با مشکلات و مسائل خاص خود مثل بودجه و کیفیت مواد مصرفی و غیره روبه روست. توجه به بستر و زیرساخت فیزیکی در اجرای طرح اهمیت ویژه ای دارد.

خودرو

یکی از عناصر تشکیل دهنده حوزه حمل و نقل و ترافیک ، خودرو می باشد. خودرو چیزی فراتر از یک وسیله نقلیه است. امروزه این تکنولوژی در حوزه فرهنگ هم رخنه کرده است و الگوها و سبک زندگی را تغییر داده است. در حال حاضر، به خصوص در شهرهای بزرگی مثل تهران، خودرو تعیین کننده منزلت اجتماعی افراد نیز هست. اما نکته اساسی این است که نگرانی های معطوف به خودرو در کشور مابیشتر بامحوریت تصادفات و جرح وفوت ومحیط زیست می باشد. در رابطه با این عنصر باید در نظر گرفت که خودرو به تنهایی خطرناک نیست بلکه نوع استفاده از آن هراس آور است . از این رو، استانداردها در مورد خودروها از نظر آلایندهی ، کیفیت سوخت و ایمنی و غیره به صورت مستمر پایش گردند.

قوانین ومقررات

نقش قوانین و مقررات در حوزه حمل و نقل و ترافیک پوشیده نیست. اما نکته اساسی این است که قوانین ومقررات بدون الزام و ضمانت اجرایی مفهومی ندارند . آنچه که سبب توفیق مقررات و قانون می شود پشتوانه اجرایی آن است. تجربه های مشابه در سایر کشورها و حتی ایران (کمر بند ایمنی) نشان داده است که کاربر تازمانیکه راه های کنترل و نظارت ضعیف است تمایل به اجرای قانون ندارد و ذاتا به دنبال

قانون‌گریزی و قانون‌شکنی است. اما با استفاده از مانیتورینگ شهری، کنترل نامحسوس و شدید از سوی پلیس و ماموران تاحد قابل توجه‌ای می‌توان افراد را به سمت رعایت قانون سوق داد. در بیشتر کشورهای پیشرفته دنیا حضور فیزیکی پلیس بسیار کم‌رنگ است اما به صورت نامحسوس و از طریق رصد شهری به صورت هوشمند اجرای قانون را دنبال می‌کنند. افزایش دوربین‌های ثبت تخلفات و رصد ترافیکی و گشت نامحسوس می‌تواند این حس را القا کند که افراد مرتب تحت کنترل هستند و کم‌کم رعایت قوانین رادر خود نهادینه می‌کنند و کنترل رسمی و بیرونی تبدیل به کنترل غیررسمی و درونی می‌شود.

در مجموع می‌توان راهکارهای مدیریتی را به صورت زیر خلاصه نمود.

۱- افزایش اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی

در زمینه اجرا، ضرورت و اهمیت طرح خط سفید در سطح وسیع اطلاع‌رسانی صورت گیرد. بسیاری از پاسخگویان (۲/۳) از آنها از طریق بنر، پوستر و علائم روی اتوبوس‌ها با این طرح آشنا شده بودند. از این رو، بهترین شیوه برای اطلاع‌رسانی، شیوه بصری می‌باشد. با توجه به فرصت اندک و زندگی ماشینی و دغدغه‌های متنوع شهروندان بهترین شیوه اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی استفاده گسترده از پیام‌های بصری در قالب پیامهای کوتاه و نمادین است.

۲- افزایش فرهنگ‌سازی

به منظور تغییر نگرش و رفتار شهروندان بهترین شیوه، ایجاد بستر مناسب فرهنگ‌سازی است. برای رسیدن به تبیین خط سفید به عنوان زبان هدایت ترافیکی، الفبای ترافیکی و برای رسیدن به این هدف، بهترین راهکار آموزش افراد از سنین پایین در دوره کودکی و نوجوانی می‌باشد. استفاده از برنامه‌های نمایشی و سرگرم‌کننده مثل عموپورنگ که بر رفتار کودکان تاثیر گذار است، به منظور نهادینه کردن مفهوم خط سفید در روح و روان کودکان. همچنین آموزش به افرادی که در صدد تعلیم رانندگی هستند به شیوه‌ای کارا و عملی نه صرفاً صوری و تئوری. تقویت علمی و عملی کلاس‌های آموزشی و فرهنگ‌سازی در مدارس، کتاب‌های درسی، مساجد و سراهای محلات همچنین استفاده از ظرفیت‌های مختلف مثل صدا و سیما و شبکه‌های اجتماعی و ... به منظور تغییر نگرش و سپس تغییر در رفتار افراد جامعه اهمیت دارد.

۳- تقویت زیرساخت‌های ترافیکی

تقویت زیرساخت‌های ترافیکی در سطح منطقه با استفاده از مواد و امکانات با کیفیت در جهت استفاده بهینه و جلوگیری از اتلاف انرژی، زمان و بودجه. لحاظ کردن هدف انسانی در تمام مراحل ساخت و اجرا و تقویت و مرمت

زیر ساخت‌ها. به عنوان مثال ایجاد زیرگذرها در شیب خیابان برای تشویق و سوق دادن عابرین برای استفاده از آن. همچنین مکانیزه نمودن پله‌های برقی برای تشویق استفاده از آن برای تمام گروه‌های سنی. استفاده از خلاقیت و نوآوری در زمینه تقویت زیر ساخت‌ها هم بسیار اهمیت دارد. برای نمونه استفاده از خط‌کشی‌های چند بعدی در خیابان‌ها به منظور ایجاد توجه و تمایل به عبور از خط‌کشی‌های خیابان‌ها که چندی پیش در قم هم انجام شده است. همچنین احداث ترافیک پارک در منطقه برای آموزش کودکان.

۴- القای حس رصد شدن و اشراف نظارتی کامل

معرفی گسترده‌ی تحت رصد دوربین‌های نظارت تصویری، معرفی انواع دوربین‌های ثبت تخلفات و معرفی امکانات و تجهیزات نظارتی نامحسوس به منظور ایجاد حس دیده‌شدن در تمام وضعیت‌ها و ثبت تخلفات و در نتیجه تبدیل کنترل رسمی به غیررسمی و نهادینه کردن اجرای قوانین در کاربران. همچنین برخورد قاطعانه و منطقی با متخلفین و متجاوزین قوانین و مقررات رانندگی به عنوان یک راهکار سلبی و قدرتمند به منظور الزام و ضمانت اجرایی قانون.

۵- تقویت روحیه صبر و مداومت در سیستم مدیریت شهری

به منظور رسیدن به اهداف مختلف در حوزه ارتقای سطح کیفیت زندگی شهروندان و ایجاد توسعه پایدار شهری، می‌بایست روحیه یک شبه به هدف رسیدن تعدیل شود. به منظور کسب هدف در تمام حوزه‌های فرهنگی اجتماعی، کارسخت، بودجه زیاد و زمان کافی و مدیریت جامع لازم است. یاس و ناامیدی، صوری‌کاری و تعجیل، مشکلات و معضلات شهری را حل نخواهد کرد.

مطالب مطرح شده در زمینه راهکارها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول شماره ۲- راهکارهای ارائه شده

اقدام کننده	زمان	راهکار
معاونت حمل و نقل و ترافیک/معاونت فنی و عمرانی/معاونت اجتماعی و فرهنگی/راهنمایی و رانندگی منطقه	پس از اجرا	بر آورد چشم انداز دقیق و عینی از اجرای پروژه در برنامه کوتاه مدت ، میان مدت و بلند مدت
معاونت حمل و نقل و ترافیک/معاونت فنی و عمرانی/معاونت اجتماعی و فرهنگی/اداره آموزش شهروندی/راهنمایی و رانندگی منطقه	پس از اجرا	ارتقای سطح مدیریت جمعی، نهادهای مدیریت شهری در تداوم اجرای طرح و رفع مشکلات
معاونت حمل و نقل و ترافیک/معاونت فنی و عمرانی/معاونت اجتماعی و فرهنگی/اداره آموزش شهروندی	پس از اجرا	پیش بینی تامین اعتبارات لازم برای تداوم اجرا، در حوزه زیرساخت و حوزه <u>فرهنگ سازی</u>
معاونت حمل و نقل و ترافیک/معاونت فنی و عمرانی/معاونت اجتماعی و فرهنگی/اداره آموزش شهروندی و ارتباطات	پس از اجرا	استفاده از سازوکارهای نوین (رسانه های جمعی و مجازی) برای ارتقای اطلاع رسانی به مجموعه مخاطبان و جلب مشارکت آنان
معاونت حمل و نقل و ترافیک/معاونت فنی و عمرانی/معاونت اجتماعی و فرهنگی/اداره آموزش شهروندی	پس از اجرا	استفاده بیشتر و جذاب تر از تبلیغات فضایی (بنرها، بیلبورد و پوستره های شهری) برای اطلاع رسانی و جلب مشارکت شهروندان
معاونت حمل و نقل و ترافیک/معاونت فنی و عمرانی/معاونت اجتماعی و فرهنگی/راهنمایی و رانندگی	پس از اجرا	پایش مستمر بازخوردهای طرح در جهت ارتقای آن

۲-۲-۲-۴ نکات حاصل از مطالعه تطبیقی

با توجه به مطالعات خارجی در این حوزه، در بیشتر کشورهای توسعه یافته و حتی در حال توسعه، برای رفع مشکل ترافیک و ارتقای فرهنگ ترافیک راهکارهایی اجرا شده است. برای نمونه کشور هلند که امن ترین کشور در حوزه حمل و نقل و ترافیک در اروپاست، بر عامل انسانی تمرکز دارد و بخش اعظم هزینه های مدیریت ارتقای فرهنگ ترافیک معطوف به برنامه های آموزشی و فرهنگ سازی می باشد. در کشور ژاپن اجرای سخت گیرانه مقررات ترافیکی و افزایش هزینه تخلفات، راهکار مناسبی برای کاهش مشکلات ترافیکی بوده است. در ایالات متحده آمریکا برنامه استراتژیک ایمنی راه ها با هدف صفر جواب داده است. که هدف گیری آن به سوی کاهش تلفات جانی و جرحی بوده است. در ترکیه تاکید بر حمل و نقل عمومی و کاهش ترافیک از طریق گسترش خدمات حمل و نقل عمومی بوده است. همچنین آموزش دانش آموزان ۱۲-۸ ساله در پارک های آموزشی خاص به منظور ارتقای فرهنگ ترافیکی مدنظر بوده است. در مالزی استفاده از تجهیزات پیشرفته کنترل، تعیین مجازات سخت برای متخلفین و تمرکز بر رشد آگاهی رانندگان در دستور کار بوده است. در کشور انگلیس بین سالهای ۱۹۹۳ تا ۲۰۱۳ تعداد علائم راهنمایی و رانندگی ۱۰۰ درصد افزایش داشته است. (الگات، ۲۰۱۶)

در ایران هم، اجرای طرح کمربند ایمنی حاکی از آن بود که اگر قانونی وضع شود و فرهنگ سازی در رابطه با آن صورت گیرد و همچنین الزام اجرایی قوی داشته باشد طرح موفق خواهد بود.

همچنین نوآوری و خلاقیت در طراحی خطوط خیابان هم اهمیت ویژه ای دارد برای نمونه طراحی خط عابر پیاده سه بعدی در قم، داود اسفنجانیان، مدیر عامل سازمان حمل و نقل و ترافیک شهرداری قم در گفتگو با خبرنگار مهر بیان کرد: در جهت کاهش حوادث، سازمان حمل و نقل و ترافیک شهرداری قم اقدام به خط کشی سه بعدی در برخی از مسیرهای عبور عابر پیاده در خیابان های شهر قم کرده است. وی با اشاره به اینکه این سرعت گاه مجازی است، افزود: این خط کشی سه بعدی از سه رنگ آبی، زرد ترافیکی و سفید تشکیل شده است. اسفنجانیان بیان کرد: خط کشی سه بعدی برای راننده از فاصله حدود ۱۵ متری حالت برجستگی ایجاد کرده و موجب می شود راننده سرعت خود را کاهش دهد (خبرگزاری مهر، بهمن ۱۳۹۴) روش ایجاد سرعتگاه مجازی می تواند ایجاد جذابیت بصری نماید. از یک سو به رانندگان هشدار می دهد و از سوی دیگر عابران را ترغیب می کند که از خط عابر پیاده رد شوند.

۶-۱-۳- اهم پیشنهادات به منظور اجرای بهتر طرح

در جدول زیر مهم ترین پیشنهادات در قالب جدول ارائه شده است.

جدول شماره ۳- اهم پیشنهادات

شرح اقدام	زمان اجرا	اقدام کننده
تامین و تخصیص اعتبار کافی برای تداوم اجرای پروژه به لحاظ زیرساختی و فرهنگی در برنامه بلند مدت	پس از اجرا	معاونت برنامه ریزی و توسعه شهری شهرداری / معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت اجتماعی و فرهنگی
استفاده از برنامه های اطلاع رسانی و فرهنگ سازی جذاب در حوزه رسانه های جمعی و رسانه های مجازی	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت اجتماعی و فرهنگی / آموزش شهروندی / صدا و سیما و مخابرات
ایجاد <u>سرعتگاه های مجازی</u> و نصب علائم هشدار دهنده مناسب و کافی در مسیر و انجام تبلیغات مناسب	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت فنی و عمران / معاونت اجتماعی و فرهنگی / راهنمایی و رانندگی /
جلب مشارکت شهروندان به ویژه گروه های سازمان یافته مثل سرای محلات، مساجد، مدارس و مراکز آموزش رانندگی (قبل از اخذ گواهی نامه) در امر فرهنگ سازی و نهادینه کردن آموزش ها در بلندمدت	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت فنی و عمران / معاونت اجتماعی و فرهنگی / راهنمایی و رانندگی / اداره آموزش شهروندی
تقویت هر چه بیشتر نظارت و کنترل رسمی و نامحسوس و مانیتورینگ شهری از طریق سیستم های هوشمند و نظارتی	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت فنی و عمران / راهنمایی و رانندگی
شناسایی و رفع نواقص خط کشی ها و علائم به صورت مستمر	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت فنی و عمران / راهنمایی و رانندگی
ایجاد کمپین خط سفید در منطقه در یک روز خاص و جذب داوطلبان و اجرای سمبلیک و نمایشی در سطح منطقه به همراه جذابیت های بصری و هنری با هدف تحت تاثیر قرار دادن شهروندان در منطقه و مناطق مجاور و حتی سطح شهر	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت فنی و عمران / معاونت اجتماعی و فرهنگی / راهنمایی و رانندگی / اداره آموزش شهروندی / آموزش و پرورش منطقه / دانشکده هنر تهران
تقویت روحیه صبر و مداومت در سیستم مدیریت شهری و تاکید بر اینکه فرهنگ سازی کاری مداوم و پرهزینه است	پس از اجرا	معاونت حمل و نقل و ترافیک / معاونت فنی و عمران / معاونت اجتماعی و فرهنگی / راهنمایی و رانندگی / اداره آموزش شهروندی و ...

